

بسم الله

امثال و حکم در قرآن

مؤلف: دکتر نظام‌زاد

www.ketab.ir

سرشناسه	:	سامع، غلامرضا، ۱۳۴۲-
عنوان و نام پدیدآور	:	امثال و حکم در قرآن/ مؤلف غلامرضا سامع؛ ویراستار حمید محمدی.
مشخصات نشر	:	تهران: کهکشان علم، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۲۷ ص.
شابک	:	۲۸۰۰۰۰ ریال - ۱۲-۷۰۲۰-۶۲۲-۹۷۸ :
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۲۵ - ۱۲۷.
موضوع	:	قرآن -- امثال و حکم
موضوع	:	Qur'an -- Maxims
موضوع	:	ضرب‌المثل‌ها -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	:	Proverbs -- Qur'anic teaching
رده بندی کده	:	BPA۴/۴
رده بندی دیویی	:	۲۹۳/۱۵۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۹۴۲۰۰۲

تهران، میدان انقلاب، بعد از خ ۱۲ منبری جاوید، پاساژ اندیشه، طبقه زیر همکف پ C10

۰۹۱۹۹۰۰۹۰۰۶

۰۲۱-۶۶۹۵۵۰۰۴

امثال و حکم در قرآن

مؤلف: دکتر غلامرضا سامع

ویراستار: حمید محمدی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

قیمت: ۲۸۰۰۰۰ ریال

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۱۲-۷۰۲۰-۶۲۲-۹۷۸

کلیه حقوق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۵
فصل اول: مفهوم مثل و جایگاه آن در قرآن کریم	
۱-۱ اقسام امثال و حکم	۷
۱-۲. امثله مثل در اصطلاح و کتاب های مرجع	۹
۱-۳ ویژگی های مثل	۱۰
۱-۴ انواع مثل عربی	۱۵
۱-۵ امثال فرس یا داستان های زبان فارسی	۱۹
۱-۶ رابطه ی داستان و مثل و فرید آن ها	۲۱
۱-۷ اشاره به امثال در قرآن	۲۶
۱-۷ خصوصیات امثال در قرآن	۲۹
۱-۸ اقسام امثال قرآن	۳۱
۱-۱۰ امثال سائره	۳۶
۱-۱۱ دسته بندی امثال پرکاربرد در زبان فارسی	۳۸
فصل دوم: تأثیر قرآن و حدیث بر امثال و حکم فارسی	
فصل سوم: بررسی و تحلیل مثل های قرآنی و معادل عربی آن ها	
۳-۱ تحلیل مثل های قرآنی	۶۹
منابع	۷۱
	۱۲۵

قرآن کریم در ۸۰ آیه، به موضوع ضرب المثل اشاره کرده است. و خداوند از آن، به عنوان وسیله‌ای برای تفکر، تدبیر و رسیدن به حقیقت یاد می‌کند. خداوند درباره‌ی چرایی کاربرد ضرب المثل‌ها در کتاب آسمانی خود چنین می‌فرماید: «و تِلْكَ الْأَمْثَالُ لِنُظَرُهَا بِتَفَكُّرٍ» (حشر / ۲۱)؛ این امثال را برای مردم بیان می‌کنیم باشد که اهل (عقل و) فکرت شوند. بنا بر گفته‌ی الهی، ضرب المثل؛ وسیله‌ای برای بیان اهداف است که گاه به صورت موجز سخنی را بیان می‌کند. قرآن کریم سرشار از امثال حکیمانه، سخنان فصیح و بلیغی می‌باشد که نه تنها تمام ادیبان، شاعران و سخنوران عرب را متحیر کرده و از آوردن مانند آن عاجز ساخته بلکه در هر کجا از سایر بلاد که نور آن تابش گرفت دل‌ها و قلوب را مجذوب و معانی بلند خود می‌سازد؛ به همین دلیل ادبا، نویسندگان و شاعران همواره از کلمات و آثانی آن در نوشته‌ها و سروده‌های خود بهره برده‌اند.

از اهمیت «مثل» همین بس که قرآن کریم و کلام رسول خدا (ص) و امیرمؤمنان علی (ع) و ائمه معصومین علیهم السلام مل‌ها را فراوانی وجود دارد. بدون تردید، قرآن از آغاز نزول بر پیامبر اکرم (ص) تاکنون منشأ خیرات و برکات و تأثیرات فراوانی بوده است. یکی از مواردی که از تأثیر این کتاب عظیم بیکر نمانده، ضرب المثل‌های عامیانه است. ضرب المثل‌ها که از بخش‌های مهم فرهنگ عامه بر ملت است، از کهن‌ترین اشکال زبانی محسوب می‌شوند که با ایجازی که در کلام پدید می‌آورند، حاوی پیامی پرنغز و اثرگذار هستند. مثل و ضرب المثل که عصاره و چکیده‌ی باطن و شمار می‌رود، عالی‌ترین پایه‌ی بلاغت و مبین و مترجم افکار و احساسات یک ملت است. واژه‌ی ضرب المثل که از مصطلحات اهل ادب به شمار می‌رود، با پیشینه‌ای کهن، از جمله شگردهای آرایش و تقویت بنیه‌ی سخن است که سبب پروراندن مقصود و جلب توجه مخاطب می‌گردد.